

Program hodowlany dla bydła rasy simentalskiej.

I. Cel programu hodowlanego:

Program hodowlany dla bydła rasy simentalskiej typu mięsno-mlecznego, w zależności od kierunku, w którym użytkowane są zwierzęta zakłada doskonalenie cech mlecznych albo doskonalenie cech mięsnych. W populacji użytkowanej w kierunku produkcji mleka, która doskonalona jest głównie w kierunku mlecznym, celem hodowlanym jest osiągnięcie postępu genetycznego w zakresie cech mleczności, typu i budowy, cech funkcjonalnych takich jak płodność, długowieczność, zdrowotność gruczołu mlecznego przy zachowaniu dobrych cech opasowych i rzeźnych charakterystycznych dla dwukierunkowego mięsno-mlecznego typu użytkowego bydła tej rasy. W populacji użytkowanej w kierunku produkcji mięsa, celem hodowlanym jest doskonalenie cech mięsnych poprzez poprawę wartości rzeźnej i opasowej zwierząt, oraz cech funkcjonalnych takich jak płodność, długowieczność, zdrowotność i żywotność urodzonych cieląt.

II. Szczegółowa charakterystyka rasy i wzorzec rasy.

Bydło rasy simentalskiej wyhodowane zostało w średniowieczu w Szwajcarii, a ich przodków na te tereny sprowadziło w II - V w., germańskie plemię Alemanów. Na rozwój tej rasy miało wpływ przede wszystkim zainteresowanie jej utrzymaniem przez klasztory i bogatych posiadaczy ziemskich oraz dobre warunki klimatyczno-glebowe w dolinach rzek Simme i Saane. Według niektórych źródeł bydło simentalskie zostało sprowadzone do Polski w XVIII w. do posiadłości Jabłonowskich na Podlasiu, a w XIX w. na tereny ówczesnych województw południowo-wschodnich (lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego). Bydło to z uwagi na swe wszechstronne możliwości użytkowania stało się bardzo popularne na terenach południowej Polski, gdzie wytworzyły się dwa regiony hodowli pokucki i sanocki.

Bydło simentalskie prezentuje typ kombinowany mięsno-mleczny, jest masywne, dobrze przystosowane do trudnych warunków podgórskich i górskich. Jest przydatne zarówno do produkcji mleka, jak i żywca wołowego.

Rasa simentalska jest szczególnie popularna w krajach alpejskich: Austrii, Szwajcarii, Niemczech jak i innych krajach Europy. Bydło simentalskie utrzymywane jest też w Chinach, Ameryce Północnej i Południowej, a nawet w Afryce.

W Polsce do rasy simentalskiej (kod SM) zalicza się bydło tej rasy pochodzenia krajowego i zagranicznego oraz potomstwo pochodzące z kojarzenia w/w bydła.

Wzorzec rasy simentalskiej

SAMICA

1. wysokość w krzyżu: odpowiednia do wieku zwierzęcia; optymalna wysokość pierwiastki to 134-142 cm, a krowy dorosłej 140-144 cm;
2. sylwetka: kształt ciała zbliżony do prostokąta;
3. umięśnienie: wypukłe, profile mięśni dobrze zaznaczone;
4. głowa i szyja: głowa średniej wielkości, dopuszczalna głowa cięższa, szyja średniej długości, dobrze umięśniona o wyraźnym fałdzie na podgardlu w kierunku mostka;
5. barki: dobrze umięśnione, dobrze przylegające łopatki, wyrostki grzbietowe kręgosłupa lekko wystające ponad łopatki;
6. klatka piersiowa: szeroka, dobrze wysklepiona, nieco szersza w części tylnej, żebra szeroko rozstawione, kości żeber zaokrąglone i długie;
7. brzuch: głęboki i pojemny;
8. grzbiet: szeroki i prosty, mocny, prosta i szeroka partia lędźwiowa, umięśnienie dobrze zaznaczone;
9. zad: lekko spadzisty, długi, szeroki, dobrze umięśniony, profile mięśni zwłaszcza udowych wypukłe, prosta nasada ogona, dopuszczalna lekko uniesiona nasada ogona;
10. nogi: szeroko i równolegle ustawione, lekko skątowane, o silnej kości i wyrazistych stawach, prawidłowy kąt stawu skokowego i stawu pęcinoowego, wysoka piętka racicy, racice lekko rozwarte;
11. wymię (dotyczy krów): pojemne, w części tylnej zawieszane wysoko i szeroko, zawieszenie przednie wyraźnie wysunięte do przodu, dobrze połączone z powłokami brzuszными, o cienkiej skórze, delikatnie owłosionej z wyraźnie zaznaczonymi żyłami mlecznymi, równomiernie rozwiniętymi ćwiartkami, strzyki centralnie rozmieszczone na ćwiartkach, pionowo ustawione, cylindryczne, o długości 6-7 cm i grubości 2,5 cm. Wymię czyste - bez dodatkowych strzyków i przystrzyków;
12. ogólny wygląd: harmonijny, o nieco lepiej zaznaczonych cechach mlecznych, przy równoczesnym dobrym umięśnieniu;
13. umaszczenie: łaciate, dopuszczalne dropiate, na białym tle łąty duże lub drobne, od bułkowo-żółtych do czerwonych, łąty barwne rozmieszczone na szyi, grzbiecie, bokach i zadzie, barwna nasada ogona. Głowa, brzuch, wymię, nogi i dolna część ogona biała. Dopuszczalne jednostronne lub obustronne barwne okulary lub plamy barwne, rogi na całej długości woskowo-żółte, racice jasne.

SAMIEC

1. wysokość w krzyżu: odpowiednia do wieku zwierzęcia; optymalny wzrost w wieku jednego roku to 126-131 cm, dorosłego buhaja 148-155 cm;
2. sylwetka: kształt ciała zbliżony do prostokąta;
3. umięśnienie: wypukłe, profile mięśni dobrze zaznaczone;
4. głowa i szyja: głowa mocna, szeroki pysk, mocna żuchwa, szyja średniej długości, dobrze umięśniona o wyraźnym fałdzie na linii gardło-podgardle-mostek;
5. barki: dobrze umięśnione, dobrze przylegające łopatki, wyrostki grzbietowe kręgosłupa lekko wystające ponad łopatki;
6. klatka piersiowa: szeroka, dobrze wysklepiona, żebra szeroko rozstawione, kości żeber zaokrąglone i długie;
7. brzuch: głęboki i pojemny;
8. grzbiet: szeroki i prosty, mocny, prosta i szeroka partia lędźwi, umięśnienie dobrze zaznaczone;
9. zad: lekko nachylony do tyłu, długi i szeroki, profile mięśni zwłaszcza udowych wypukłe, prosta nasada ogona, dopuszczalna lekko uniesiona nasada ogona;
10. nogi: szeroko i równoległe ustawione o silnej kości i wyrazistych stawach, prawidłowy kąt stawu skokowego i stawu pięcinowego, wysoka piętka racicy, racice lekko rozwarte;
11. ogólny wygląd: harmonijna, proporcjonalna budowa, wykazująca cechy męskie, wigor, siłę, skóra średniej grubości, pokryta błyszczącą, jedwabistą sierścią, umięśnienie wypukłe, profile mięśni dobrze zaznaczone;
12. umaszczenie: jednolicie umaszczona kłoda w kolorze od jasno-żółtego do ciemnobrązowego lub łaciate, dopuszczalne dropiate, na białym tle łaty duże lub drobne, od bułkowo-żółtych do czerwonych. Łaty barwne rozmieszczone na szyi, grzbiecie, bokach i zadzie, barwna nasada ogona. Głowa, brzuch, nogi i dolna część ogona biała. Dopuszczalne jednostronne lub obustronne barwne okulary lub plamy barwne, rogi na całej długości woskowo-żółte, racice jasne.

Szczegółowe zasady oceny wzorca rasy samicy i samca są uaktualniane wg potrzeb wypracowywanych wspólnie przez specjalistów PFHBiPM.

III. Obszar geograficzny na którym realizowany będzie program hodowlany

Program hodowlany dla bydła rasy simentalskiej będzie realizowany na terytorium całej Rzeczypospolitej Polskiej.

IV. Sposób identyfikacji zwierząt wpisywanych do księgi hodowlanej

Bydło rasy simentalskiej oznakowane jest zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Identyfikacja zwierząt polega na porównaniu numeru identyfikacyjnego znajdującego się na kolczyku z numerem odnotowanym w dokumentacji hodowlanej. Zgodność umaszczenia z wzorcem rasy określa zootechnik oceny wartości użytkowej w chwili zakładania dokumentacji hodowlanej w stadzie poddawanym ocenie wartości użytkowej lub specjalista działu hodowli PFHBiPM. Dla zwierzęcia posiadającego pochodzenie, rasę określa się na podstawie rasy rodziców i koduje za pomocą kodów literowych określonych w słowniku ras przez organizacje międzynarodowe ICAR i INTERBULL oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dla bydła rasy simentalskiej stosuje się kod SM. W przypadku zwierząt nieposiadających udokumentowanego pochodzenia, rasę zwierzęcia określa się na podstawie jego umaszczenia oraz typu i budowy i zapisuje za pomocą kodów literowych w prowadzonej dokumentacji hodowlanej.

Informacje o pochodzeniu zwierząt czystorasowych rasy simentalskiej gromadzone są w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez PFHBiPM na potrzeby oceny wartości użytkowej. Urodzenie zwierzęcia rejestrowane jest przez zootechnika oceny podczas przeprowadzanego próbnego udoju, który wpisuje datę wycielenia matki zwierzęcia na obowiązującym dokumencie. Pochodzenie zwierzęcia po ojcu wskazanym przez hodowcę weryfikowane jest na podstawie informacji o pokryciach jego matki zgromadzonych w systemie SYMLEK. Pochodzenie zwierząt zapisane w dokumentacji hodowlanej jest weryfikowane poprzez procedurę potwierdzania pochodzenia, a także po ojcu, matce lub parze rodziców poprzez losowy wybór zwierząt, od których pobierany jest materiał biologiczny i przeprowadzane są badania markerów DNA lub badania grup krwi. Rodowód buhajów hodowlanych przeznaczonych do sztucznego unasiennienia i krycia naturalnego musi być uwiarygodniony poprzez potwierdzenie jego pochodzenia badaniami markerów DNA lub badaniami grup krwi.

V. Cel programu hodowlanego w zakresie selekcji i hodowli.

Celem programu hodowlanego dla populacji bydła rasy simentalskiej doskonalonej głównie w kierunku mlecznym jest osiągnięcie postępu genetycznego w zakresie cech mleczności, typu i budowy, cech funkcjonalnych takich jak płodność, długowieczność, zdrowotność gruczołu mlecznego przy zachowaniu cech opasowych i rzeźnych

charakterystycznych dla dwukierunkowego użytkowego charakteru tej rasy. Doskonaleniu podlegają cechy wpływające w zasadniczy sposób na poprawę opłacalności produkcji, takie jak: wydajność mleka, zawartość i wydajność białka, tłuszczu i laktozy w mleku, zawartość suchej masy, a także określenie zawartości mocznika w mleku, cechy typu i budowy, ze szczególnym uwzględnieniem budowy wymienia i nóg, cechy funkcjonalne takie jak płodność (wiek pierwszego wycielenia, długość okresów międzyciążowych i międzywycieleniowych, rodzaj porodu i żywotność urodzonego cielęcia), zdrowotność wymienia (liczba komórek somatycznych), długowieczność, szybkość oddawania mleka i zachowanie się zwierząt podczas doju, a także cechy opasowe i rzeźne.

Ponieważ w stadach wyspecjalizowanych w produkcji mleka występują również krowy, które charakteryzują się niższą produkcją i ich użytkowanie w celu produkcji mleka jest nieopłacalne dla hodowców, to krowy te można przeznaczyć na krowy mamki w celu produkcji żywca w stadach simentalskich o mięsnym kierunku użytkowania.

Celem realizacji programu hodowlanego dla części populacji była rasy simentalskiej użytkowanego w kierunku produkcji mięsnym jest doskonalenie i postęp genetyczny w zakresie cech opasowych i rzeźnych. Prace hodowlane prowadzone są w kierunku uzyskania postępu genetycznego w zakresie cech matecznych, takich jak łatwość wcieleń, dobra płodność skutkująca regularnymi corocznymi wycieleniami, mleczność na poziomie wystarczającym do wykarmienia przynajmniej jednego cielęcia oraz dobra żywotność cieląt. Doskonaleniu będą podlegać także cechy w zasadniczy sposób wpływające na opłacalność produkcji mięsa takie jak wysokie przyrosty, wysoka jakość tuszy i wydajność rzeźna, w oparciu przede wszystkim o wykorzystanie pasz objętościowych, w tym runi pastwiskowej.

Metody hodowlane

Opis sposobu prowadzenia selekcji oraz zasady doboru zwierząt do kojarzeń

1) sposób prowadzenia selekcji:

Podstawą selekcji krów i buhajów rasy simentalskiej jest wybór zwierząt o najwyższej wartości hodowlanej przeznaczonych do dalszej hodowli. Wyniki oceny wartości hodowlanej są podstawą do:

- wyboru krów na matki buhajów;
- wyboru buhajów na ojców buhajów;
- wyboru krów na matki krów;
- wyboru buhajów na ojców krów;

2) zasady doboru zwierząt do kojarzeń:

Kojarzenia ojców i matek buhajów

Przy podejmowaniu decyzji o kojarzeniach indywidualnych powinno być brane pod uwagę:

- spokrewnienie kojarzonych zwierząt: krowy i buhaje kojarzone indywidualnie nie powinny mieć wspólnych przodków w pokoleniu rodziców i dziadków,
- wartość hodowlana wyrażona indeksem selekcyjnym oraz wartość hodowlana dla poszczególnych cech mlecznych oraz cech typu i budowy.

Kojarzenia indywidualne krów wybranych na matki buhajów z buhajami wybranymi na ojców buhajów dokonywane są przez centra pozyskiwania nasienia zatwierdzone do celów wewnątrzunijnego handlu nasieniem zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt, które pozyskują i przechowują nasienie buhajów rasy simentalskiej w porozumieniu ze specjalistami działu hodowli PFHBiPM. Celem kojarzeń indywidualnych jest wyprodukowanie odpowiedniej liczby buhajów, które po przeprowadzeniu oceny genetycznej zostaną uznane za przydatne do realizacji programu hodowlanego dla bydła rasy simentalskiej i wykorzystane przede wszystkim do kojarzeń w populacji bydła simentalskiego utrzymywanego w Polsce.

Kojarzenia w populacji

Do kojarzenia z bydłem rasy simentalskiej mogą być używane przywiezione do Polski czystorasowe zwierzęta simentalskiej wpisane do księgi hodowlanej prowadzonej przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia 2016/1012, lub podmiot zajmujący się hodowlą uwzględniony na wykazie prowadzonym przez Komisję Europejską na podstawie art. 34 ww. rozporządzenia, lub wpisane do księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej prowadzonej w państwie wymienionym w akcie wykonawczym, o którym mowa w art. 35 tego rozporządzenia, spełniające wymagania wpisu do sekcji głównej księgi, a także nasienie, komórki jajowe i zarodki pochodzące od takich zwierząt, pozyskane, produkowane, przetwarzane i przechowywane w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzone do celów wewnątrzunijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem UE dotyczącym zdrowia zwierząt.

Do kojarzeń z czystorasowymi krowami i jałowicami rasy simentalskiej użytkowanymi w celu produkcji mleka przeznaczonymi dla dalszej hodowli powinny być dobierane buhaje, które zgodnie z przepisami Unii Europejskiej posiadają oszacowaną wartość hodowlaną z dokładnością nie mniejszą niż 0,5 dla głównych cech produkcyjnych. Buhaje wykorzystywane do kojarzeń powinny charakteryzować się możliwie

najwyższymi wartościami indeksu selekcyjnego uwzględniającego cechy mleczności, cechy typu i budowy oraz cechy funkcjonalne. Buhaje wykorzystywane do kojarzeń w stadach poddawanych ocenie wartości użytkowej powinny gwarantować uzyskanie postępu genetycznego w zakresie doskonalonych cech. Zalecane jest aby, ze względu na możliwość wystąpienia depresji inbredowej, kojarzone zwierzęta nie miały wspólnego przodka w pokoleniu rodziców i dziadków.

Dopuszcza się możliwość używania do krycia naturalnego jałówek i krów czystorasowych buhajów, których pochodzenie zostało potwierdzone wynikiem badania markerów DNA lub wynikiem badania grup krwi i wpisanych do ksiąg hodowlanych dla rasy simentalskiej.

Do kojarzeń z krowami i jałowicami przeznaczonymi do dalszej hodowli w populacji użytkowanej w kierunku produkcji mięsa używane będą czystorasowe buhaje rasy simentalskiej charakteryzujące się dobrymi cechami mięsnymi wyrażonymi indeksem mięsności wpisane do sekcji głównej księgi hodowlanej prowadzonej przez PFHBiPM. Nasienie takich buhajów będzie pozyskiwane i przechowywane przez centra pozyskiwania nasienia i centra przechowywania nasienia zatwierdzone do celów wewnątrzunijnego handlu nasieniem zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt.

Kojarzenia z buhajami przeznaczonymi do przeprowadzenia oceny genetycznej

Poza krowami wybranymi do kojarzeń indywidualnych, do dalszej hodowli wybierane są krowy i jałowice przeznaczone do unasiennień nasieniem buhajów, zwanych dalej buhajami testowanymi, w celu przeprowadzenia ich oceny genetycznej. Zaleca się, aby do unasiennień testowych przeznaczać nie więcej niż 40% samic w stadzie, w tym około 20% jałowic w celu określenia trudnych porodów. Unasiennianie nasieniem buhajów testowanych powinno być przeprowadzane losowo, we wszystkich stadach, w których prowadzona jest ocena wartości użytkowej, niezależnie od ich wielkości i produktywności. Okres unasienniania nasieniem buhajów testowanych powinien być jak najkrótszy i jeśli to możliwe nie powinien przekraczać 12 miesięcy.

Użycie buhajów testowych powinno być losowe i obejmować również stada poddane ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa.

Zakres i sposób wykorzystania materiału biologicznego i zwierząt pochodzących z importu

Do kojarzenia z bydlęciem rasy simentalskiej, bez ograniczeń, mogą być używane przywiezione do Polski czystorasowe zwierzęta rasy simentalskiej, a także nasienie, komórki jajowe i zarodki pochodzące od takich zwierząt.

Przywożone do Polski czystorasowe zwierzęta i materiał biologiczny rasy simentalskiej przywożone do Polski powinny:

- 1) spełniać wymagania wpisu do sekcji głównej księgi;
- 2) być zaopatrzone w świadectwo zootechniczne, o których mowa w art. 30 ust. 2 i 5 rozporządzenia 2016/1012;
- 3) w przypadku nasienia – spełniać wymagania określone w art. 21 ust. 1 lit. b i e oraz w załączniku III Część 3 ust. 7 lit. a rozporządzenia 2016/1012.

VI. Informacje o decyzjach podjętych na podstawie rozporządzenia oraz dopuszczalnych odstępstwach.

1. Dopuszcza możliwość wydawania świadectw zootechnicznych dla wprowadzanego do handlu materiału biologicznego pochodzącego od czystorasowych zwierząt rasy simentalskiej wydawania świadectw zootechnicznych dla wprowadzanego do handlu materiału biologicznego pochodzącego od czystorasowych zwierząt rasy simentalskiej przez centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub zespoły produkcji zarodków, zatwierdzone do celów wewnątrzunijnego handlu, zgodnie z prawem Unii Europejskiej dotyczącym zdrowia zwierząt, z zastrzeżeniem spełnienia warunków, o których mowa w art. 31 ust. 1 rozporządzenia 2016/2012. Świadectwa zootechniczne dla nasienia, zarodków czy komórek jajowych wyprodukowanych w Polsce mogą być wystawiane przez zatwierdzone centra pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub zespoły pozyskiwania lub produkcji zarodków, na podstawie aktualnych informacji o dawcach materiału biologicznego zawartych w świadectwach zootechnicznych wystawionych przez PFHBiPM. Lista zatwierdzonych centrów pozyskiwania lub przechowywania nasienia, które będą mogły wydawać świadectwa zootechniczne została określona w załączniku nr 1 do Programu hodowlanego dla rasy simentalskiej.
2. Na podstawie art. 64 ust. 4 rozporządzenia 2016/1012, ocenę wartości genetycznej bydła rasy simentalskiej przeprowadza IZ-PIB w Krakowie.
3. PFHBiPM prowadzi system teleinformatyczny SYMLEK, w którym gromadzone są wszystkie informacje o pochodzeniu zwierząt i uzyskanych wynikach ich oceny, sprawuje nadzór nad bazą danych zgromadzoną w tym systemie i zapewnia stały jej rozwój. Techniczną obsługą informatyczną systemu zajmuje się ZETO SOFTWARE Sp. z o.o. w Olsztynie.

4. Na podstawie umowy PFHBiPM z Instytutem Zootechniki-PIB w Krakowie Laboratorium Genetyki Molekularnej, w celu zweryfikowania pochodzenia zwierząt rasy simentalskiej wykonuje analizy polimorfizmu mikrosatelitarnego DNA.

VII. System generowania, rejestrowania, przekazywania i wykorzystywania wyników oceny wartości użytkowej.

Ocenie wartości użytkowej podlegają samice rasy simentalskiej, które rozpoczęły pierwszą laktację lub pierwszą znaną laktację. Dane pochodzące z oceny wartości użytkowej zwierząt gromadzone są w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez PFHBiPM na potrzeby oceny wartości użytkowej zwierząt.

Ocena wartości użytkowej bydła rasy simentalskiej prowadzona jest na zlecenie hodowcy na podstawie umowy zawartej pomiędzy PFHBiPM, a hodowcą (właścicielem, posiadaczem zwierząt). W zależności od kierunku użytkowania bydła rasy simentalskiej ocena wartości użytkowej może być prowadzona w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa.

Oceną wartości użytkowej obejmuje się zwierzęta oznakowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej oraz ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt i zidentyfikowane przez porównanie numeru identyfikacyjnego na kolczyku z numerem odnotowanym w dokumentach hodowlanych i w paszporcie.

Dla wszystkich ocenianych zwierząt użytkowanych w tym samym kierunku, stosuje się taką samą metodę oceny.

Stosowane przez PFHBiPM metody oceny wartości użytkowej bydła rasy simentalskiej są zgodne z wytycznymi ICAR i odpowiadają zapotrzebowaniu polskich hodowców.

Ocena wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka

Ocena wartości użytkowej bydła rasy simentalskiej w zakresie cech produkcji mleka obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości mlecznej określaną na podstawie próbnych udojów;
- 2) ocenę użytkowości rozplodowej;
- 3) ocenę typu i budowy;
- 4) ocenę cech funkcjonalnych.

Oceną wartości użytkowej bydła simentalskiego w zakresie cech produkcji mleka obejmuje się wszystkie zwierzęta o mlecznym kierunku użytkowania utrzymywane w stadzie, stosując dla wszystkich ocenianych zwierząt taką samą metodę oceny.

W przypadku stad z robotem udojowym, o wyborze metody oceny decyduje stosowany system doju.

Próbny udój polega na ustaleniu (zmierzeniu) i zarejestrowaniu ilości udojonego mleka indywidualnie od każdej krowy oraz pobraniu, indywidualnie od każdego zwierzęcia, reprezentatywnej próbki mleka.

- **A4** – metoda referencyjna – próbne udoje przeprowadzane są co 4 tygodnie, kg mleka rejestrowane ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próbnego doju, pobierana jest jedna łączna próbka mleka dla każdej dojonej krowy w równej ilości ze wszystkich dojów przeprowadzonych w dobie próby.
- **A8** - próbne udoje przeprowadzane są co 8 tygodni, kg mleka rejestrowane na wszystkich dojach w dobie próbnego doju, jedna łączna próbka mleka dla każdej dojonej krowy pobierana jest w równej ilości ze wszystkich dojów w dobie próby.
- **AT4** - próbne udoje przeprowadzane są co 4 tygodnie, kg mleka rejestrowane są tylko na jednym z dojów przeprowadzanych w dobie próbnego udoju, naprzemiennie w jednym miesiącu rano, a w kolejnym wieczorem i w trakcie doju pobierana jest jedna próbka mleka dla każdej dojonej krowy. Rejestrowane jest również czas rozpoczęcia bieżącego doju oraz doju bezpośrednio go poprzedzającego.
- **AZ** - w stadach z systemem automatycznego pomiaru i rejestracji kg udojonego mleka, które posiadają akredytację ICAR oraz są regularnie sprawdzane i kalibrowane może być stosowana metoda AZ polegająca na rejestracji bezpośrednio z systemu hali udojowej wydajności krów z całej doby, natomiast dla potrzeby określenia składu mleka pobierana jest próbna z jednego doju – naprzemiennie raz rano, na kolejnym próbnym doju wieczorem. Godzina i minuta doju bieżącego i poprzedniego pobierana jest dla każdej krowy indywidualnie z systemu hali udojowej. Metoda ta oferowana jest hodowcom co 4 tygodnie lub co 8 tygodni.
- **AR** - metoda oferowana tylko hodowcom posiadającym stada wyposażone w roboty udojowe. Dane o ilości udojonego mleka pobierane są z systemu robota z minimum 48 godzin poprzedzających dój na którym pobrana jest próbka mleka dla każdej krowy indywidualnie. Skład mleka określany jest na podstawie analizy jednej próbki z 1 doju w dobie próby. Metoda AR dostępna jest w 2 wersjach co 4 tygodnie lub co 8 tygodni.

Pełen zakres danych wymaganych na próbnym doju zawiera również rejestrację przez zootechnika oceny wszelkich zdarzeń powiązanych z laktacją krów dojonych oraz ich przemieszczeniami, jak również rejestrację cech związanych z użytkowością rozplodową.

Dane dotyczące próbnych dojów w znacznej większości rejestrowane są w Systemie Rejestracji Udojów obsługiwany przez zootechników oceny skąd dane transmitowane są do jednostki przetwarzania danych systemu SYMLEK. Innym kanałem są formularze papierowe wypełniane przez zootechników, z których dane wprowadzane są przez upoważnionych operatorów do systemu SYMLEK. W przypadkach współpracy z oborami wyposażonymi w skomputeryzowane i kalibrowane systemy rejestracji udojów, dane transmitowane są z nich do jednostki przetwarzania SYMLEK.

Analiza składu fizyko-chemicznego mleka wykonywana jest w laboratoriach należących do PFHBIPM i polega na określeniu zawartości suchej masy, zawartości tłuszczu, białka i laktozy oraz określeniu liczby komórek somatycznych i zawartości mocznika. Otrzymane wyniki analiz transmitowane są do systemu SYMLEK, gdzie łączone są z danymi o wydajności ocenianych krów.

Ocena cech funkcjonalnych takich jak szybkość oddawania mleka oraz zachowanie się krów podczas doju - jest oceną subiektywną krów prowadzoną na podstawie informacji przekazanych przez hodowcę zootechnikowi oceny podczas próbnego udoju. Do cech funkcjonalnych mierzalnych zaliczana jest również liczba komórek somatycznych oznaczana w każdej pobranej próbce mleka.

Ocena typu i budowy bydła rasy simentalskiej może być wykonana przez specjalistów PFHBiPM jednokrotnie w trakcie I lub II lub dalszych laktacjach w okresie od 15-300 dnia od rozpoczęcia laktacji. Oceniane są cechy budowy takiej jak:

- wysokości w krzyżu (cm)
- obwód klatki piersiowej (cm)
- głębokość tułowia;
- szerokość klatki piersiowej;
- ustawienie zadu;
- szerokość zadu;
- postawa nóg tylnych - widok z boku;
- kąt racicy;

- postawa nóg tylnych - widok z tyłu;
- zawieszenie przednie wymienia;
- zawieszenie tylne wymienia;
- więzadło środkowe wymienia;
- położenie wymienia;
- szerokość wymienia;
- ustawienie strzyków tylnych;
- ustawienie strzyków przednich;
- długość strzyków;
- grubość strzyków;
- umięśnienie przodu;
- umięśnienie zadu;
- lokomocja,

które określane są w skali liniowej od 1 do 9 punktów, przy czym wartości 1 i 9 określają zarazem ekstrema biologiczne. Cecha „wysokość w krzyżu” jest mierzona laską zoometryczną i wyrażana jest w centymetrach, a cecha „obwód klatki piersiowej” mierzona jest taśmą zoometryczną i wyrażona w centymetrach. Dodatkowo przeprowadzana jest również ocena ogólna typu i budowy zwierząt poprzez porównanie zwierząt z wzorcem rasy. Zakres punktacji oceny ogólnej jakie może otrzymać zwierzę mieści się w przedziale od 50 do 100 punktów. W zależności od numeru laktacji, w której prowadzona jest ocena typu i budowy, suma uzyskanych punktów oceny ogólnej może przyjmować różne wartości

Wszelkiego rodzaju naliczenia i obliczenia wydajności na potrzeby oceny wartości użytkowej wykonywane są w centrum obliczeniowym ZETO Software Sp. Z o.o.

Wyniki oceny wartości użytkowej bydła rasy simentalskiej w zakresie cech produkcji mleka udostępniane są właścicielowi, posiadaczowi zwierząt każdorazowo po wykonaniu próbnego udoju, w postaci wydrukowanych raportów lub – na życzenie hodowcy – w formie elektronicznej lub poprzez program PFHBiPM do zarządzania stadem.

Wyniki zbiorcze (roczne) publikowane są w wydawnictwach krajowych i regionalnych PFHBiPM oraz umieszczane na stronie internetowej.

Ocena wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa

Ocena wartości użytkowej bydła simentalskiego w zakresie cech produkcji mięsa prowadzona jest metodą „C” gdzie:

- 1) do obowiązków pracownika PFHBiPM należy dokonywanie wszystkich zapisów w obowiązującej dokumentacji hodowlanej oraz określenie stopnia umięśnienia zwierzęcia;
- 2) do obowiązków hodowcy należy bieżąca rejestracja zdarzeń w stadzie oraz określanie masy ciała zwierzęcia w określonych metodyką terminach.

Minimalna częstotliwość wizyt pracownika PFHBiPM w stadzie bydła simentalskiego o mięsnym kierunku użytkowania - 2 razy w ciągu roku.

Oceną wartości użytkowej bydła simentalskiego w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje się wszystkie zwierzęta utrzymywane w stadzie; o mięsnym kierunku użytkowania.

Ocena wartości użytkowej bydła rasy simentalskiej w zakresie cech produkcji mięsa obejmuje:

- 1) ocenę użytkowości rozplodowej;
- 2) ocenę stopnia umięśnienia;
- 3) ocenę tempa przyrostu masy ciała.

Ocena użytkowości rozplodowej bydła polega na ustaleniu dla każdej samicy w stadzie:

- 1) wieku pierwszego wycielenia;
- 2) okresów międzyciążowych;
- 3) okresów międzwycieleniowych;
- 4) rodzajów porodu;
- 5) żywotności urodzonego cielęcia.

Ocena użytkowości rozplodowej bydła rasy simentalskiej w zakresie cech produkcji mięsa, w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1-3 prowadzi się na podstawie następujących danych, ustalanych dla każdej samicy w stadzie:

- 1) daty urodzenia;
- 2) daty pokrycia lub daty sztucznego unasiennienia, lub czasu przebywania buhaja w stadzie, w przypadku krycia haremowego;
- 3) nazwy i numeru identyfikacyjnego buhaja użytego do krycia lub buhaja, którego nasienie zostało użyte do wykonania zabiegu sztucznego unasienniania;
- 4) daty pozyskania i liczby uzyskanych komórek jajowych lub zarodków;

- 5) daty przeniesienia zarodka, danych o rodzicach genetycznych;
- 6) daty wycielenia lub poronienia;
- 7) liczby wycieleń od początku okresu rozplodowego;
- 8) numerów identyfikacyjnych urodzonych cieląt;
- 9) płci i liczby urodzonych cieląt;
- 10) daty ubycia i przyczyny ubycia.

Określenie rodzaju porodu polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:

- 1) samodzielny;
- 2) łatwy;
- 3) trudny przy użyciu znacznie większej siły niż normalnie;
- 4) ciężki (zabieg chirurgiczny, uszkodzenie krowy lub cielęcia, embriotomia);
- 5) poronienie;
- 6) cesarskie cięcie.

Określenie żywotności urodzonego cielęcia polega na zakwalifikowaniu go do jednej z następujących kategorii:

- 1) cielę żywe, normalne;
- 2) cielę martwe przy urodzeniu lub padło w ciągu 24 godzin;
- 3) cielę z wadami budowy lub potworkowate.

Ocena stopnia umięśnienia bydła simentalskiego w zakresie cech produkcji mięsa polega na niezależnym mierzeniu lub ocenianiu poszczególnych cech budowy zwierzęcia. Ocena ta dokonywana jest od 15 dnia po wycieleniu.

Stopień umięśnienia określany jest dla krów w oparciu o:

- 1) wizualną ocenę budowy łopatki;
- 2) szerokość umięśnienie grzbietu;
- 3) szerokość, długość wysklepienie udźca.

W ocenie stopnia umięśnienia stosowana jest następująca skala:

- 1) bardzo dobre (90-100 pkt.);
- 2) dobre (80-89 pkt.);
- 3) dostateczne (70-79 pkt.);
- 4) słabe (60-69 pkt.);
- 5) bardzo słabe (50-59 pkt.).

Określenie tempa przyrostu masy ciała polega na:

- 1) ustaleniu masy zwierzęcia w następujących okresach jego życia:

- a) od dnia urodzenia do 48 godz. po urodzeniu dla wszystkich ocenianych zwierząt,
- b) w okresie od 165 do 255 dnia życia dla wszystkich objętych oceną zwierząt,
- c) między 375 a 465 dniem życia - dla buhajów hodowlanych.

2) obliczeniu standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na:

- a) 210 dzień życia - dla jałowic i buhajków,
- b) 420 dzień życia - dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia standaryzowanej masy ciała zwierzęcia na określony dzień jego życia dokonuje się według wzoru:

$$MCS = [(MCB - MCU) / WW] \times WS + MCU$$

gdzie:

MCS – oznacza masę ciała standaryzowaną zwierzęcia określoną w kg,

MCB – oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia w dniu ważenia w kg,

MCU – oznacza rzeczywistą masę ciała zwierzęcia ustaloną do 48 godz. po urodzeniu w kg,

WW – oznacza wiek zwierzęcia w dniu ważenia, wyrażony w dniach,

WS – standaryzowany wiek zwierzęcia w dniach (210 lub 420).

3. Wyliczeniu średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia w okresach:

- a) od dnia urodzenia do 210 dnia życia – dla buhajków i jałowic,
- b) od 210 do 420 dnia życia – dla buhajów hodowlanych.

Obliczenia średnich dobowych przyrostów masy ciała zwierzęcia dokonuje się według wzoru:

$$PDMC = (MCB - MCU) \times 1000 / (WW2 - WW1)$$

gdzie: PDMC – oznacza przyrost dobowy masy ciała zwierzęcia wyrażony w g (gramach),

MCB – oznacza rzeczywistą masę ciała końcową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

MCU – oznacza rzeczywistą masę ciała początkową zwierzęcia w dniu ważenia wyrażoną w kg,

WW2 – oznacza wiek końcowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach,

WW1 – oznacza wiek początkowy zwierzęcia w dniu ważenia wyrażona w dniach.

Wyniki oceny wartości użytkowej bydła siementalskiego w zakresie cech produkcji mięsa docelowo rejestrowane są w systemie teleinformatycznym i udostępniane są właścicielowi - posiadaczowi zwierząt, w postaci dokumentacji hodowlanej.

Wyniki zbiorcze (roczne) publikowane są w wydawnictwach krajowych i regionalnych

PFHBiPM oraz umieszczane na stronie internetowej.

VIII. System wykorzystywany do przeprowadzania oceny genetycznej.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 rozporządzenia 2016/1012 ocena genetyczna zwierząt hodowlanych prowadzona jest przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka samodzielnie lub przez wyznaczone osoby trzecie, jednoznacznie wskazane przez PFHBiPM. Obecnie, na podstawie art. 64 ust. 4 rozporządzenia 2016/1012, ocenę wartości genetycznej przeprowadza IZ-PIB w Krakowie. Ocenę wartości genetycznej dla nowych cech będzie realizowało również Centrum Genetyczne PFHBiPM. W ocenie genetycznej będą określane i wykorzystywane metody oceny genetycznej, które są naukowo dopuszczalne i zgodne z ustalonymi zasadami zootechnicznymi, ujętymi w rozporządzeniu 2016/1012. PFHBiPM na swojej stronie internetowej podaje do publicznej wiadomości informacje o podmiocie prowadzącym ocenę wartości genetycznej.

Szczegółowa metodyka szacowania wartości hodowlanej buhajów i krów rasy simentalskiej dostępna jest na stronie www.izoo.krakow.pl.

1. Ocena genetyczna bydła rasy simentalskiej obejmuje następujące grupy cech:
 - 1) cechy użytkowości mlecznej takie jak wydajność mleka, białka i tłuszczu;
 - 2) cechy typu i budowy, w tym w szczególności cechy budowy wymienia, nóg oraz umięśnienia;
 - 3) cechy funkcjonalne, w tym w szczególności cechy dotyczące płodności, zdrowotności wymienia i długowieczności;
 - 4) cechy opasowe i rzeźne oceniane dla wybranej reprezentatywnej grupy potomstwa męskiego ocenianych buhajów .
2. Ocena genetyczna bydła rasy simentalskiej prowadzona jest na podstawie:
 - informacji o zwierzętach zebranych w ramach prowadzonej przez PFHBiPM oceny wartości użytkowej;
 - informacji uzyskanych w wyniku obliczeń wykonanych za pomocą metod statystycznych dopuszczonych przez ICAR i INTERBULL.
3. Sposób pozyskiwania danych do przeprowadzania oceny wartości hodowlanej buhajów rasy simentalskiej.

Ocena wartości hodowlanej w zakresie cech, o których mowa w ust. 2 pkt 1 – 3, prowadzona jest na podstawie danych o tych cechach uzyskanych od córek buhajów poddawanych ocenie, urodzonych w stadach, w których wykorzystywano nasienie tych buhajów. Testowanie buhajów poddawanych ocenie przeprowadza

się na krowach i jałówkach posiadających udokumentowane pochodzenie w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka. Ocena genetyczna buhaja przeprowadzana jest na podstawie danych o cechach ocenianych u minimum 10 córek każdego buhaja poddawanego ocenie, które ukończą pierwszą 305 dniową laktację lub laktację krótszą zakończoną naturalnym zasuszeniem po minimum 200 dniach doju. W trakcie trwania pierwszej laktacji u córek buhajów poddawanych ocenie przeprowadzana jest ocena typu i budowy.

4. Ocena wartości hodowlanej bydła rasy simentalskiej w zakresie cech użytkowości mlecznej.
 - 1) Wartość hodowlana w zakresie cech użytkowości mlecznej jest szacowana dla wydajności mlecznej, wydajności tłuszczu i białka (w kg) oraz procentowej zawartości tłuszczu i białka na podstawie wyników oceny wartości użytkowej:
 - a) własnej zwierzęcia lub
 - b) krewnych zwierzęcia, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej, lub
 - c) własnej zwierzęcia i jego krewnych, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej.
 - 2) Oszacowań, o którym mowa w pkt 1 dokonuje się na podstawie wyników pierwszej, drugiej i trzeciej laktacji; przy czym, jeżeli brak jest danych dotyczących drugiej lub trzeciej laktacji, wartości hodowlane dla tych laktacji są oparte na znanych powiązaniach genetycznych między kolejnymi laktacjami.
 - 3) Wartość hodowlaną zwierzęcia w zakresie cech użytkowości mlecznej oblicza się jako średnią arytmetyczną z wartości hodowlanych dla trzech laktacji.
5. Ocena wartości hodowlanej dla cech typu i budowy i cech funkcjonalnych dla bydła rasy simentalskiej.
 - 1) Wartość hodowlana dla cech typu i budowy oraz cech funkcjonalnych jest szacowana na podstawie danych o tych cechach uzyskanych w ramach oceny wartości użytkowej:
 - a) własnej zwierzęcia, lub
 - b) krewnych zwierzęcia, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej, lub

- c) własnej zwierzęcia i jego krewnych, dla których prowadzona jest ocena wartości użytkowej.
6. Dokładność oceny wartości hodowlanej dla poszczególnych cech oblicza się z uwzględnieniem odziedziczalności, liczby spokrewnionych zwierząt, liczby obór w których produkują.
 7. Aktualizowane kryteria publikacji wartości hodowlanych buhajów rasy simentalskiej są podawane na stronach IZ-PIB: <http://wycena.izoo.krakow.pl/>.
 8. Wartości hodowlane dla krów rasy simentalskiej są publikowane dla krów posiadających przynajmniej jedną wydajność własną.
 9. Wartości hodowlane szacowane dla poszczególnych cech mogą być łączone w podindeksy oraz indeks selekcyjny.
- Wyniki oceny wartości hodowlanej bydła rasy simentalskiej publikowane są 3 razy w roku (w kwietniu, sierpniu i grudniu).

Indeks selekcyjny PFSM (Produkcja i Funkcjonalność dla rasy simentalskiej)

Podstawowym indeksem selekcyjny buhajów i krów rasy simentalskiej jest ogólny indeks selekcyjny PFSM (Produkcja i Funkcjonalność dla rasy simentalskiej). Indeks ogólny obliczany jest na podstawie wartości hodowlanych cech wchodzących w skład podindeksów i wartości hodowlanych cech funkcjonalnych włączonych do indeksu. Zakłada się możliwość rozbudowy indeksu PFSM o nowe cechy oraz modyfikację przypisanych wag istniejących cech, w celu przystosowania ich do warunków powstających w hodowli bydła tej rasy.

$$\mathbf{PFSM = 0,40 * PI_PROD + 0,35 * PI_POKR + 0,10 * PI_PŁOD + 0,08 * WH_KSOM + 0,07 * WH_DŁUG}$$

gdzie:

- PI_PROD – podindeks produkcyjny
- PI_POKR – podindeksu pokrojowy
- PI_PŁOD – podindeksu płodności
- WH_KSOM – wartość hodowlana dla zawartości komórek somatycznych
- WH_DŁUG – wartość hodowlana dla długowieczności

Podindeks produkcyjny (PI _ PROD)

Podindeks produkcyjny (PI_PROD) = wartość hodowlana dla tłuszczu + 2* wartość hodowlana dla białka. Wartości hodowlane cech wydajności przed utworzeniem podindeksu produkcyjnego (PI_PROD) będącego jednym ze składników indeksu

ogólnego, wyraża się jako odchylenia od średniej bazy, a następnie przekształca na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Podindeks pokroju (PI_POKR)

(PI_POK) stanowi 35% w indeksie ogólnym PFSM i składa się z następujących cech:

$PI_POK = 0,05 * \text{kaliber} + 0,05 * \text{umięśnienie przodu} + 0,10 * \text{umięśnienie zadu} + 0,10 * \text{wymię} + 0,05 * \text{nogi i racice}$

Liniową oceną pokroju objętych jest 19 cech punktowanych w skali od 1 do 9, pomiar wysokości w krzyżu, pięć cech opisowych punktowanych od 50 do 100 oraz utworzona z nich ocena ogólna. Ze względu na mięsno-mleczny typ użytkowy bydła simentalskiego dodatkowo szacuje się wartości hodowlane dla umięśnienia (cecha opisowa) oraz umięśnienia przodu i umięśnienia tyłu (cechy liniowe).

Wartości hodowlane dla wszystkich cech wyraża się jako odchylenia od średniej bazy, a następnie przekształca na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Podindeks płodności (PI_PŁOD)

$$PI_PŁOD = 0,70 * NPj + 0,10 * NPk + 0,10 * PP + 0,10 * OMC$$

gdzie:

- wskaźnik niepowtarzalności unasienniania do 56 dnia po pierwszym zabiegu inseminacji jałówek (NPj),
- wskaźnik niepowtarzalności unasienniania do 56 dnia po pierwszym zabiegu inseminacji krów po pierwszym ocieleniu (NPk),
- długość przestoju poporodowego (PP) – odstęp czasu od pierwszego ocielenia do pierwszego zabiegu unasienniania,
- długość okresu międzyciążowego (OMC) – odstęp czasu od pierwszego ocielenia do ponownego zacielenia.

Wskaźniki NPj i NPk definiuje się następująco: jeśli jałówka/krowa w ciągu 56 dni od pierwszego zabiegu unasienniania nie wykazała objawów rui, to jej wartość fenotypowa wynosi 1, w przeciwnym przypadku wartość jest równa 0.

Podindeks standaryzuje się na średnią 100 i odchylenie standardowe 10.

Wartość hodowlana dla zawartości komórek somatycznych (WH_KSOM)

Liczbę komórek somatycznych SCC w próbnym udoju poddaje się transformacji logarytmicznej wg poniższego wzoru, otrzymując zawartość komórek somatycznych SCS.

$$SCS = \log_2(SCC/100000)+3$$

Wartości hodowlane wyraża się jako odchylenia od średniej bazy, a następnie przekształca na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Wartość hodowlana dla długowieczności (WH_DŁUG)

Długowieczność funkcjonalną córek buhajów definiuje się jako „długość życia produkcyjnego (LPL)” obliczoną jako różnica wyrażona w dniach między datą ubycia w przypadku krów wybrakowanych (dane „nieocenzurowane”) lub ostatniego odnotowanego próbnego udoju w przypadku krów żyjących (dane „ocenzurowane”), aż datą ich pierwszego wycielenia. Szacowania wartości hodowlanej dokonuje się za pomocą metody „analizy przeżywalności” z wykorzystaniem modelu Weibull’a. Oszacowane wartości hodowlane buhajów (relatywne ryzyko brakowania) poddaje się transformacji polegającej na zmianie znaku na przeciwny tak by wyższe wartości oznaczały większą długowieczność córek. Wartości hodowlane buhajów wyrażono jako odchylenia od bazy są następnie przekształcone na zmienną o średniej 100 i żodchyleniu standardowym 10. Jako bazę przyjmuje się średnią wartość hodowlaną buhajów urodzonych w latach 2004–2006, które uzyskały powtarzalność oceny co najmniej 50%.

Wartość hodowlaną krów oblicza się na podstawie oszacowań wartości hodowlanych ojców i matczynych dziadków wg wzoru:

$$WH_DŁUG = 100 + 0.5*(WH \text{ ojca} - 100) + 0.25*(WH \text{ matczynego dziadka} - 100)$$

Ocena wartości hodowlanej buhajów rasy simentalskiej w zakresie cech opasowych i rzeźnych.

1. Wartość hodowlana buhajów rasy simentalskiej podlegających ocenie w zakresie cech opasowych i rzeźnych szacowana jest na podstawie użytkowości opasowej i rzeźnej wybranej grupy potomstwa buhajów poddanych ocenie. Grupę tę tworzy od 4 do 10 synów buhajów poddawanych ocenie przyżyciowej. Z grupy tej po zakończeniu oceny przyżyciowej wybiera się losowo 4 buhaje przeznaczone do oceny poubojowej. Buhaje, od których nie uzyskano 4 synów nie są poddawane ocenie w zakresie cech opasowych i mięsnych.
2. W celu zapewnienia jednolitych warunków oceny buhajów w zakresie cech opasowych i rzeźnych wskazuje się gospodarstwo, które zapewni wszystkim ocenianym zwierzętom jednakowe warunki środowiskowe, w tym jednolity sposób żywienia i które będzie odchowowało i utrzymywało wybranych synów buhajów poddawanych ocenie, do czasu zakończenia ich oceny.
3. Ocena buhajów cech opasowych i rzeźnych polega na:
 - a) ocenie cech opasowych poprzez przyżyciowe określenie przyrostów masy ciała w okresie opasu kontrolnego;

- b) ocenie cech rzeźnych poprzez poubojowe określenie cech wydajności rzeźnej, ocenie tuszy w systemie EUROP (wg zasady: E=5, U=4, R=3, O=2, P=1), wartości tuszy tj. udziału mięsa, tłuszczu i kości oraz jakości mięsa, w tym ocenę barwy, marmurkowatości i powierzchni mięśnia najdłuższego grzbietu.
4. W ocenie cech rzeźnych może być wykorzystywana również przyżyciowa metoda oceny mięsności buhajów z wykorzystaniem pomiarów USG.
5. Na podstawie wyników oceny wartości hodowlanej buhajów w zakresie cech opasowych i rzeźnych oszacowanych metodą BLUP model zwierzęcia obliczany jest indeks mięsności buhajów IM, który jest podsumowaniem oceny. Indeks selekcyjny mięsności IM wylicza się na podstawie oszacowanych parametrów genetycznych według wzoru:

$$IM = 7,21 * \text{klasa tuszy} + 0,96 * \text{pow.mld} + 0,21 * \text{przyrost dobowy netto}$$

gdzie:

- klasa tuszy w systemie EUROP,
- powierzchnia mięśnia najdłuższego grzbietu,
- przyrost dobowy netto.

Wartość hodowlaną dla indeksu mięsnego szacuje się metodą BLUP. Wyliczony indeks i wartość hodowlaną standaryzuje się na średnią 100 i odchylenie standardowe 10.

Lista buhajów uszeregowanych według wartości indeksu mięsnego publikowana jest po każdej ocenie w seriach rocznych, raz do roku, w formie papierowej oraz publikowana na stronie internetowej www.izoo.krakow.pl.

IX. Struktura księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej i zasady wpisu do księgi hodowlanej

Księgi hodowlane dla cieliczek, krów i buhajów hodowlanych prowadzone są w formie elektronicznej na podstawie informacji źródłowych stwierdzających pochodzenie zwierząt oraz ich wartość użytkową i hodowlaną zawartych w systemie teleinformatycznym SYMLEK prowadzonym przez PFHBiPM.

Zakres informacji o cieliczkach, krowach i buhajach wpisywanych do księgi hodowlanej bydła rasy simentalskiej obejmuje:

- 1) numer identyfikacyjny zwierzęcia, nadany na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) datę urodzenia zwierzęcia;
- 3) rasę i płeć zwierzęcia;

- 4) nazwę zwierzęcia, jeżeli została nadana, a w przypadku zwierzęcia urodzonego w wyniku przeniesienia zarodka (embriotransferu) również oznaczenie „ET”;
- 5) datę dokonania wpisu w księdze oraz jej symbol oznaczający sekcję księgi;
 - a) w przypadku zwierząt wpisanych do klasy mlecznej, zostanie zarejestrowany symbol „W” lub „G”,
 - b) w przypadku zwierząt wpisanych do klasy mięsnej, zostanie zarejestrowany symbol „Wm” lub „Gm”.
- 6) w przypadku zwierząt:
 - a) urodzonych w kraju - hodowcę/właściciela lub nazwę podmiotu, numer siedziby stada i adres oraz oznaczenie formy prawnej wykonywanej działalności, a w przypadku osoby fizycznej - jej imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania i adres,
 - b) importowanych - kraj importu i aktualny właściciel zwierzęcia;
- 7) informacje dotyczące pochodzenia zwierzęcia, w tym nazwy i numery identyfikacyjne przodków zwierzęcia oraz ich numery w księdze lub rejestrze, jeżeli różnią się od ich numerów identyfikacyjnych;
- 8) wynik badania markerów DNA lub badania grup krwi, jeżeli badanie to zostało przeprowadzone, a w przypadku zwierząt urodzonych w stacjach ET w wyniku przeniesienia zarodka, również wyniki badania markerów DNA lub badania grup krwi, rodziców biologicznych zwierzęcia;
- 9) wynik badania na nosicielstwo wad genetycznych, jeżeli badanie to zostało przeprowadzone;
- 10) wyniki oceny wartości użytkowej;
- 11) wyniki oceny wartości hodowlanej, jeżeli ocena taka została przeprowadzona
- 12) wynik oceny typu i budowy, o ile ocena została przeprowadzona.

Struktura księgi

Dla bydła rasy simentalskiej prowadzona jest sekcja główna (**symbol G**) i sekcja dodatkowa księgi hodowlanej (**symbol W**).

Sekcja główna księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej prowadzona jest z podziałem na następujące klasy, wyodrębnione ze względu na płeć.

- klasę samic prowadzoną dla cieliczek i krów, **zwaną dalej sekcją główną księgi cieliczek i krów (G)**, która dzieli się ze względu na kierunek użytkowania na:
 - **klasę mleczną (G)**, gdzie wpisywane są samice użytkowane w kierunku produkcji mleka, w obrębie której wydzielona jest dodatkowo klasa Elita (**E**)

dla krów, które uzyskały indeks wartości hodowlanej na poziomie ustalonym przez PFHBiPM.

- **klasę mięsną (Gm)**, gdzie wpisywane są samice użytkowane w kierunku produkcji mięsa,
- klasę buhajów, zwaną dalej **sekcją główną księgi buhajów (G)**.

W sekcji głównej księgi dla rasy simentalskiej prowadzona jest również osobna klasa zwana **klasą niezgodną fenotypowo (Gnf)**, do której wpisywane są zwierzęta (samice i samce) spełniające jedynie wymagania rodowodowe. Zwierzęta z klasy niezgodnej fenotypowo nie będą kwalifikowane na matki buhajów i ojców buhajów.

Sekcja dodatkowa księgi hodowlanej prowadzona jest wyłącznie dla samic i jest podzielona ze względu na kierunek użytkowania na:

- sekcją dodatkową w klasie mlecznej – dla samic użytkowanych w kierunku produkcji mleka (**W**),
- sekcją dodatkową w klasie mięsnej – dla samic użytkowanych w kierunku produkcji mięsa (**Wm**).

WARUNKI WPISU DO SEKCJI GŁÓWNEJ CIELICZEK I KRÓW

A Klasa bydła rasy simentalskiej użytkowanego w kierunku mlecznym

Cieliczki

Do sekcji głównej klasy mlecznej księgi (G) wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub stacjach ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR) lub montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

Krowy

Do sekcji głównej (G) klasy mlecznej wpisywane są krowy, które:

- 1) są objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;

- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

Do klasy ELITA w sekcji głównej księgi wpisuje się krowy rasy simentalskiej, które:

- 1) zostały wpisane do sekcji głównej księgi (G);
- 2) uzyskały po raz pierwszy indeks wartości hodowlanej na poziomie równym lub wyższym od ustalonego przez PFHBiPM;
- 3) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy – min. 80 pkt.,
- 4) uzyskały wynik oceny za wymię i umięśnienie – min. 80 pkt.

B. Klasa bydła rasy simentalskiej użytkowanego w kierunku mięsnym.

Cieliczki

Do sekcji głównej (G) wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

Krowy

Do sekcji głównej klasy mięsnej księgi (Gm) wpisywane są krowy, które:

- 1) są objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany

czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

WARUNKI WPISU DO SEKCJI GŁÓWNEJ KSIĘGI HODOWLANEJ BUHAJÓW (G)

Do sekcji głównej księgi hodowlanej wpisywane są buhaje, które:

- 1) urodziły się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie);
- 5) których pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania markerów DNA lub badania grup krwi;
- 6) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy - min. 75 punkty oraz 75 pkt za umięśnienie.

Podniesienie statusu potomstwa zwierząt zarejestrowanych w sekcjach dodatkowych poprzez wpisanie do sekcji głównej księgi.

Na podstawie odstępstwa, o którym mowa w Załączniku II Rozdział III pkt 1 do rozporządzenia 2016/1012 do sekcji głównej może zostać wpisana:

samica, która:

- 1) urodziła się w stadzie objętym oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa lub w stacji ET lub została objęta taką oceną;
- 2) została zidentyfikowana zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiada udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).
- 4) pochodzi po ojcu wpisanym do sekcji głównej księgi;
- 5) jest potomkiem matki wpisanej do sekcji głównej księgi (G) lub sekcji dodatkowej księgi (W), która pochodzi:

- a) po ojcu i obu dziadkach wpisanych do sekcji głównej księgi (G) dla rasy simentalskiej;
- b) po matce i babce ze strony matki wpisanych do sekcji dodatkowej księgi (W) dla rasy simentalskiej.

buhaj, który:

- 1) urodził się w stadzie objętym oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa lub w stacji ET;
- 2) został zidentyfikowany zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiada udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie);
- 4) pochodzi po ojcu wpisanym do sekcji głównej księgi;
- 5) jest potomkiem matki wpisanej do sekcji głównej księgi (G) lub sekcji dodatkowej księgi (W), która pochodzi:
 - c) po ojcu i obu dziadkach wpisanych do sekcji głównej księgi (G) dla rasy simentalskiej,
 - d) po matce i babce ze strony matki wpisanych do sekcji dodatkowej księgi (W) dla rasy simentalskiej;
- 6) którego pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania markerowa DNA lub grup krwi;
- 7) uzyskał wynik oceny ogólnej typu i budowy - min. 75 punkty i min. 75 pkt. za umięśnienie.

Warunki wpisu do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi dla rasy simentalskiej (symbol Gnf i Gmnf).

Cieliczki

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi wpisywane są cieliczki, które pod względem fenotypowym odbiegają od wzorca spełniają jednak podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj.:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;

- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej,
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

Krowy

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi wpisywane są krowy użytkowane w kierunku produkcji mleka (**Gnf**) lub produkcji mięsa (**Gmnf**), które pod względem fenotypowym odbiegają od wzorca spełniają jednak podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj:

- 1) są objęte oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka lub cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej,
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie).

Buhaje

Do klasy niezgodnej fenotypowo sekcji głównej księgi (**Gnf**) wpisywane są buhaje które, fenotypowo odbiegające od wzorca rasy spełniające jednak podstawowe warunki wpisu do sekcji głównej księgi, tj.:

- 1) urodziły się w stadach poddanych ocenie wartości użytkowej lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) dwa pokolenia przodków wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, lub zagranicznych ksiąg rasy simentalskiej;
- 4) posiadają udział min. 87,5% genotypu bydła rasy simentalskiej przy udziale maksymalnie do 12,5% genów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej odmiany czerwono-białej (RW), polskiej czerwono-białej (ZR), montbeliarde (MO) lub maksymalnie do 6,25% genów innych ras (poszczególnych ras lub łącznie);

- 5) których pochodzenie zostało potwierdzone za pomocą badania grup krwi lub badania markerów DNA;
- 6) uzyskały wynik oceny ogólnej typu i budowy - min. 75 punkty oraz min. 75 punktów za umięśnienie.

WARUNKI WPISU DO SEKCJI DODATKOWEJ KSIĘGI CIELICZEK I KRÓW

A Klasa bydła rasy simentalskiej użytkowanego w kierunku mlecznym

Cieliczki

Do sekcji dodatkowej klasy mlecznej księgi (W) lub wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech mlecznych lub w stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają znane pochodzenie po matce i odpowiadają wzorcowi rasy;
- 4) przy znanym obustronnym pochodzeniu posiadają udział min. 62,5% genotypu rasy simentalskiej.

Krowy

Do sekcji dodatkowej klasy mlecznej księgi (W) wpisywane są krowy, które:

- 1) które poddane zostały ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mleka;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) odpowiadają wzorcowi rasy (w przypadku zwierząt bez pochodzenia),
- 4) przy znanym pochodzeniu posiadają udział min. 62,5% genotypu rasy simentalskiej.

B Klasa bydła rasy simentalskiej użytkowanego w kierunku mięsnym

Cieliczki

Do sekcji dodatkowej klasy mięsnej księgi (Wm) wpisywane są cieliczki, które:

- 1) urodziły się w stadach objętych oceną wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa lub stacji ET;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) posiadają znane pochodzenie po matce i odpowiadają wzorcowi rasy;
- 4) przy znanym obustronnym pochodzeniu posiadają udział min. 62,5% genotypu rasy simentalskiej.

Krowy

Do sekcji dodatkowej klasy mięsnej księgi (Wm) wpisywane są krowy, które:

- 1) które poddane zostały ocenie wartości użytkowej w zakresie cech produkcji mięsa;
- 2) zostały zidentyfikowane zgodnie z przepisami Unii Europejskiej i ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 3) odpowiadają wzorcowi rasy (w przypadku zwierząt bez pochodzenia);
- 4) przy znanym pochodzeniu posiadają udział min. 62,5% genotypu rasy simentalskiej.

TRYB WPISYWANIA DO KSIĘGI HODOWLANEJ DLA RASY SIMENTALSKIEJ

Cieliczki i krowy

Typowanie cieliczek i krów do wpisu do sekcji głównej księgi hodowlanej dla cieliczek i krów jest przeprowadzane na podstawie informacji rodowodowych zawartych w systemie informatycznym, w którym prowadzone są księgi.

Wpisu do księgi hodowlanej dokonuje specjalista PFHBiPM, na podstawie zapisu w umowie w/s prowadzenia oceny wartości użytkowej o uczestniczeniu hodowcy w realizacji programu hodowlanego lub na wniosek stacji embriotransferu (dla hodowców będących MŚP). Dla hodowców będących dużymi przedsiębiorstwami sporządzane są umowy o wpis do ksiąg dla ras dla których PFHBiPM prowadzi księgi hodowlane.

Kandydatki do wpisu do rozdziału Elita wybierane są spośród krów, które uzyskały oszacowany po raz pierwszy indeks wartości hodowlanej na poziomie ustalonym przez PFHBiPM. Do rozdziału Elita wpisywane są krowy, które w I, II lub III laktacji uzyskały co najmniej dobrą ocenę ogólną typu i budowy, w tym co najmniej dobrą ocenę wymienia. Oceny pokroju krowy pierwsiastki wpisywanej do rozdziału Elita dokonuje specjalista PFHBiPM między 15 a 300 dniem po wycieleniu, a krów w II lub III laktacji w trakcie laktacji od 15 dnia po wycieleniu.

Jałowice przy zmianie kierunku oceny użytkowości mogą być wpisane do odpowiedniej klasy księgi hodowlanej (lub może zostać zmieniona im klasa) dopiero po wycieleniu, krowy mogą mieć zmienioną klasę w sekcji w księdze hodowlanej bezpośrednio po zmianie kierunku oceny wartości użytkowej.

Buhaje

Buhajki i buhaje przeznaczone do dalszej hodowli muszą przejść procedurę kwalifikacji do hodowli. Kwalifikacja przeprowadzana jest na pisemny wniosek

hodowcy/właściciela buhaja. W ramach kwalifikacji specjalista PFHBiPM dokonuje tzw. przeglądu buhajka, polegającego na oględzinach jego budowy i ocenie zgodności umaszczenia ze wzorcem rasy oraz zdolności rozplodowej, a także pobiera od buhajka i jego matki materiał biologiczny w celu potwierdzenia jego pochodzenia za pomocą badania markerów DNA. Dopiero po otrzymaniu ekspertyzy potwierdzającej pochodzenie buhaja po obojgu rodzicach może on zostać zakwalifikowany do dalszej hodowli. Wpisu buhaja do księgi hodowlanej dokonuje się po zgłoszeniu buhaja przez jego hodowcę/właściciela. Zgłoszenie to składane jest pomiędzy 10 a 18 miesiącem życia buhaja. W przypadku zgłoszenia buhaja w innym terminie, decyzję o przyjęciu zgłoszenia podejmuje Dyrektor ds. Hodowli PFHBiPM. Po otrzymaniu zgłoszenia do wpisu do księgi hodowlanej specjalista PFHBiPM przeprowadza selekcję buhaja polegającą na ocenie typu i budowy buhaja. Warunkiem wpisu buhaja do księgi hodowlanej jest otrzymanie przez niego nie mniej niż 75 pkt za ocenę ogólną typu i budowy oraz nie mniej niż 75 punktów za umięśnienie. Dla każdego buhajka/buhaja hodowlanego sporządzana jest stosowna dokumentacja określona w procedurach działu hodowli PFHBiPM. Na wniosek hodowcy/właściciela zwierzęcia wystawiane jest zaświadczenie potwierdzające dokonanie wpisu zwierzęcia do księgi hodowlanej. Szczegółowe zasady wpisu do księgi hodowlanej dla zwierząt rasy simentalskiej zamieszczone są w procedurach wewnętrznych działu hodowli PFHBiPM

X. Świadectwa zootechniczne

Czystorasowe zwierzęta rasy simentalskiej wprowadzane do obrotu i materiał biologiczny pochodzący od takich zwierząt powinny być zaopatrzone w świadectwa zootechniczne zgodne z wzorami określonymi w rozporządzeniu wykonawczym KOMISJI (UE) 2017/717 z dnia 10 kwietnia 2017r. *ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w odniesieniu do wzorów formularzy świadectw zootechnicznych dotyczących zwierząt hodowlanych i ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu*, wystawione przez związek hodowców uznany na podstawie rozporządzenia 2016/1012.

W przypadku nasienia, komórek jajowych i zarodków pochodzących od zwierząt czystorasowych rasy simentalskiej pozyskanego, produkowanego, przetwarzanego i przechowywanego w Polsce w centrum pozyskiwania lub przechowywania nasienia lub przez zespół pozyskiwania lub produkcji zarodków zatwierdzony do celów

wewnątrzunijnego handlu materiałem biologicznym zgodnie z prawem UE dotyczącym zdrowia zwierząt, na zasadzie odstępstwa, o którym mowa w art. 31 ust.1 rozporządzenia 2016/1012, świadectwa zootechniczne mogą być również wystawiane przez zatwierdzone centrum pozyskiwania lub przechowywania zarodków znajdujące się na liście stanowiącej załącznik do Programu hodowlanego dla bydła rasy simentalskiej, na podstawie informacji o dawcach materiału biologicznego zawartych w aktualnych świadectwach zootechnicznych wystawionych przez PFHBiPM.

Świadectwa zootechniczne dla zwierząt czystorasowych wpisanych do księgi hodowlanej rasy simentalskiej wydawane są przez Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka na wniosek hodowcy/posiadacza zwierzęcia. Świadectwa zootechniczne wydawane są na podstawie informacji o zwierzętach zawartych w systemie teleinformatycznym SYMLEK. Jako załącznik do świadectwa zootechnicznego stosowany będzie druk „dodatkowe informacje dotyczące zwierzęcia czystorasowego” zawierający 3 pokoleniowy rodowód i wszystkie dostępne informacje dotyczące wartości użytkowej i hodowlanej zwierzęcia i jego przodków.

Dla zwierząt, które nie zostały wpisane do sekcji głównej księgi hodowlanej dla rasy simentalskiej, na wniosek hodowcy/właściciela zwierzęcia, PFHBiPM może wystawić świadectwo potwierdzające pochodzenie tego zwierzęcia.

XI. Liczebność populacji uczestniczącej w realizacji programu hodowlanego

W realizacji programu hodowlanego dla rasy simentalskiej uczestniczy wystarczająco liczna populacja zwierząt tej rasy, która pozwala na realizację tego programu. Na dzień 31 grudnia 2017 r. do księgi hodowlanej wpisanych było 9673 krów (ok 47% w sekcji G), 6348 cieliczek (ok 55,4% w sekcji G) oraz 65 buhajów rasy simentalskiej. Przeciętna liczba krów rasy simentalskiej w 2017 roku w stadach objętych oceną wartości użytkowej wynosiła: 10 453 sztuk, o przeciętnej wydajności – 6252 kg mleka, 261 kg tłuszczu przy 4,17 %, 216 kg białka przy 3,45 %,

W programie hodowlanym dla rasy simentalskiej w 2017 roku uczestniczyło 2 268 stad.

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO PROGRAMU HODOWLANEGO DLA RASY SIMENTALSKIEJ

**LISTA PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH DO WYSTAWIANIA ŚWIADECTW ZOOTECHNICZNYCH DLA
MATERIAŁU BIOLOGICZNEGO POCHODZĄCEGO OD ZWIERZĄT HODOWLANYCH
CZYSTORASOWYCH:**

1. Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu
Adres:
ul. Topolowa 49;
99-400 Łowicz
2. Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu z siedzibą w Tulcach
Sp. z o.o.
Adres:
ul. Poznańska 13;
63-004 Tulce
3. Stacja Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. w Bydgoszczy
Adres:
ul. Zamczysko 9a
85-689 Bydgoszcz
4. Małopolskie Centrum Biotechniki Sp. z o.o.
Adres:
Krasne 32;
36-007 Krasne
5. WWWS Partner Tomasz Tyszecki
Adres:
ul. Przemysłowa 9a;
14-400 Pasłęk
6. PH Konrad
Adres:
ul. Poligonowa 28c
18-400 Łomża
7. CRYOGEN Jan Plich
Adres:
ul. Modrzewiowa 4
43-424 Drogomyśl
8. TOP GEN Sp. z o.o.
Adres:
ul. Bolesława Chrobrego 23
48-100 Głubczyce
9. BULL – SEM Witold Henryk Hibner
Adres:
ul. Gordziałkowskiego 5
05-804 Pruszków
10. K. I. Samen Polska Sp. z o.o.
Adres:
ul. Wolności 47
58-160 Świebodzice

11. INSEMICA Roman Skrzypek
Adres:
Bucz
ul. Boszkowska 9
64-234 Przemęt
12. ABS Polska Sp. z o.o.
Adres:
ul. Szafirowa 22a
82-300 Gronowo Górne
13. CenterGen Sp. z o.o.
Adres:
ul. Magazynowa 11a
99-400 Łowicz
14. Błękitna Dolina Sp. z o.o.
Adres:
ul. K. I. Gałczyńskiego 45/2
59-220 Legnica
15. P. P. H. U." Maxygen" Export – Import Sylwia Dudek
Adres:
Andrzejów
ul. Wrocławska 43
98-432 Łubnice
16. Intergen
Adres:
Skierszewo 22b
62-200 Gniezno
17. Gabinet Weterynaryjny Rozrodu i Chorób Bydła Piotr Skup
Adres:
Kosierady Wielkie 34a
08-300 Sokołów Podlaski
18. Alta Polska Sp. z o.o.
Adres:
ul. Katarzynów 3
99-400 Łowicz
19. Przychodnia Weterynaryjna
lek. wet. Jarosław Czeladko
Zespół Embriotransferu nr 20022401
Adres:
ul. Piłsudskiego 26
16-080 Tykocin
20. ET-VET s.c.
Jędrzej M. Jaśkowski, Marek Gehrke
Zespół embriotransferu nr 04062401
Ul. Azaliowa 23
62-002 Złotniki